

FIRENZE HARTA

Firenzes 21. mail 1981. aastal kogunenud ICOMOS-IFLA Ajalooliste Parkide Rahvusvaheline Komitee otsustas koostada ajalooliste parkide kaitse harta. Harta nimeks sai koosolekulinna järgi Firenze harta ning see registreeriti ICOMOSi poolt 15. detsembril 1982. aastal Veneetsia harta lisana.

MÄÄRATLUSED JA EESMÄRGID

Artikel 1

“Ajalooline park on arhitektuurne ja aiakunstiline kompositsioon, mis pakub avalikkusele huvi ajaloolisest või kunstilisest vaatenurgast.” Sellisena tuleb teda pidada mälestiseks.

Artikel 2

“Ajalooline park on arhitektuurne kompositsioon, mille koostisosad on peamiselt taimsed, seega elavad, mis tähendab, et nad on hävinevad ja uuenevad.” Nii peegeldab pargi ilme igavest tasakaalu aastaaegade vahendumise, kasvu ja allakäigu ning kunstniku ja aedniku tahte vahel hoida parki pidevalt muutumatuna.

Artikel 3

Ajaloolist aeda kui mälestist tuleb kaitsta Veneetsia harta vaimus. Kuivõrd ta on aga elav mälestis, tuleb tema kaitseks kohaldada erilisi reegleid, mis sisalduvad käesolevas hارتاس.

Artikel 4

Ajaloolise pargi arhitektuurse kompositsiooni moodustavad:

- planeering ja topograafia;
- taimestik – selle liigid, proporsioonid, värvid, paigutus ja kõrguste vahekorrad;
- struktuuri- ja kujunduselementid;
- vesi, voolav või seisev, taevest peegeldav.

Artikel 5

Kultuuri ja looduse vaheliste sidemete väljendajana ning sobiva paigana puhkamiseks ja mediteerimiseks on ajalooline park tähtis kui maailma ideaalpilt, “paradiis” selle sõna iidses tähenduses, olles samal ajal kindla kultuuri, stiili, ajastu ning tihti ka loova kunstniku originaalsuse tunnistaja.

Artikel 6

“Ajaloolise pargi” mõiste hõlmab nii väikeseid aedu kui suuri parke, nii regulaarseid kui vabakujunduslikke.

Artikel 7

Hoolimata sellest, kas ajalooline park on seotud ehitisega või mitte, kusjuures esimesel juhul on ehitis pargi lahutamatuna osa, ei tohi parki käsitleda lahus seda ümbritsevast keskkonnast, olgu see siis linn või maa, kunstlik või looduslik keskkond.

FLORENCE CHARTER

The ICOMOS-IFLA International Committee for Historic Gardens, meeting in Florence on 21 May 1981, decided to draw up a charter on the preservation of historic gardens which would bear the name of that town. The present Florence Charter was drafted by the Committee and registered by ICOMOS on 15 December 1982 as an addendum to the Venice Charter covering the specific field concerned.

DEFINITIONS AND OBJECTIVES

Art. 1.

“An historic garden is an architectural and horticultural composition of interest to the public from the historical or artistic point of view”. As such, it is to be considered as a monument.

Art. 2.

“The historic garden is an architectural composition whose constituents are primarily vegetal and therefore living, which means that they are perishable and renewable.” Thus its appearance reflects the perpetual balance between the cycle of the seasons, the growth and decay of nature and the desire of the artist and craftsman to keep it permanently unchanged.

Art. 3.

As a monument, the historic garden must be preserved in accordance with the spirit of the Venice Charter. However, since it is a living monument, its preservation must be governed by specific rules which are the subject of the Present charter.

Art. 4.

The architectural composition of the historic garden includes:

- Its plan and its topography.
- Its vegetation, including its species, proportions, colour schemes, spacing and respective heights.
- Its structural and decorative features.
- Its water, running or still, reflecting the sky.

Art. 5.

As the expression of the direct affinity between civilization and nature, and as a place of enjoyment suited to meditation or repose, the garden thus acquires the cosmic significance of an idealized image of the world, a “paradise” in the etymological sense of the term, and yet a testimony to a culture, a style, an age, and often to the originality of a creative artist.

Art. 6.

The term, “historic garden”, is equally applicable to small gardens and to large parks, whether formal or “landscape”.

Art. 7.

Whether or not it is associated with a building in which case it is an inseparable complement, the historic garden cannot be isolated from its own particular environment, whether urban or rural, artificial or natural.

Artikel 8

Ajalooline paik on eriline maastik, mis on seotud näiteks olulise ajaloolise sündmusega, tuntud müüdi, kuulsa lanhingu või tundut maaliga.

Artikel 9

Ajalooliste parkide kaitse sõltub nende uurimisest ja dokumenteerimisest. Pargid eeldavad mitmesugust tegevust, eelkõige hooldamist, säilitamist ja vajadusel restaureerimist. Teatavatel juhtudel võib olla soovitatav rekonstrueerimine. Ajaloolise pargi autentsus põhineb nii erinevate osade suurusel ja suhetel kui tema dekoratiivsetel elementidel ning pargi eri osades kasutatavate taimede ja anorgaaniliste materjalide valikul.

HOOLDAMINE, SÄILITAMINE, RESTAUREERIMINE, REKONSTRUEERIMINE

Artikel 10

Kõikide ajaloolise pargi või selle osade hooldamis-, säilitamis-, restaureerimis- või rekonstrueerimistööde puhul peab arvestama pargi kujunduselementide terviklikkust. Üksikute tegevuste eraldamine rikuks terviku ühtsust.

HOOLDAMINE JA SÄILITAMINE

Artikel 11

Ajalooliste parkide pidev hooldus on ülimalt tähtis. Kuna park koosneb peamiselt taimsest materjalist, eeldab pargi muutumatuna hoidmine vajaduse korral nii taimede kiiret asendamist kui pikajalisi perioodilise uuendamise programme (mahavõtmine ja asendamine sobiva suurusega taimedega).

Artikel 12

Korrapäraselt asendatavate puu- ja põõsaliikide ning mitem- ja üheaastaste taimede valikul tuleb arvestada igas botaanilises ja aianduskultuurilises piirkonnas väljakujuenud tavasid, et määrata kindlaks algsed liigid ning neid säilitada.

Artikel 13

Püsivaid või teisaldatavaid arhitektuurilisi, skulptuuralsid või dekoratiivseid elemente, mis moodustavad ajaloolise pargi lahutamatua osa, võib eemaldada või ümber paigutada ainult juhul, kui see on möödapääsmatu nende konserveerimiseks või restaureerimiseks. Kõikide taolistele ohustatud elementide asendamine või restaureerimine peab toimuma kooskõlas Veneetsia harta printsipiidega. Sealjuures tuleb fikseerida iga asendamise kuupäev.

Artikel 14

Ajaloolist parki tuleb säilitada sobivas ümbruses. Igasugune füüsilise keskkonna muutmine, mis kahjustaks ökoloogilist tasakaalu, peab olema keelatud. See piudutab kõiki nii pargisisese kui ka -väliste infrastruktuuri aspekte (kuivendustööd, niisutussüsteemid, teed, parklad, tarad, hooldusrajatised, objektid pargikülastajate teenindamiseks jne).

Art. 8.

An historic site is a specific landscape associated with a memorable act, as, for example, a major historic event; a well-known myth; an epic combat; or the subject of a famous picture.

Art. 9.

The preservation of historic gardens depends on their identification and listing. They require several kinds of action, namely maintenance, conservation and restoration. In certain cases, reconstruction may be recommended. The authenticity of an historic garden depends as much on the design and scale of its various parts as on its decorative features and on the choice of plant or inorganic materials adopted for each of its parts.

MAINTENANCE, CONSERVATION, RESTORATION, RECONSTRUCTION

Art. 10.

In any work of maintenance, conservation, restoration or reconstruction of an historic garden, or of any part of it, all its constituent features must be dealt with simultaneously. To isolate the various operations would damage the unity of the whole.

MAINTENANCE AND CONSERVATION

Art. 11.

Continuous maintenance of historic gardens is of paramount importance. Since the principal material is vegetal, the preservation of the garden in an unchanged condition requires both prompt replacements when required and a long-term programme of periodic renewal (clear felling and replanting with mature specimens).

Art. 12.

Those species of trees, shrubs, plants and flowers to be replaced periodically must be selected with regard for established and recognized practice in each botanical and horticultural region, an with the aim to determine the species initially grown and to preserve them.

Art. 13.

The permanent or movable architectural, sculptural or decorative features which form an integral part of the historic garden must be removed or displaced only insofar as this is essential for their conservation or restoration. The replacement or restoration of any such jeopardized features must be effected in accordance with the principles of the Venice Charter, and the date of any complete replacement must be indicated.

Art. 14.

The historic garden must be preserved in appropriate surroundings. Any alteration to the physical environment which will endanger the ecological equilibrium must be prohibited. These applications are applicable to all aspects of the infrastructure, whether internal or external (drainage works, irrigation systems, roads, car parks, fences, caretaking facilities, visitors' amenities, etc.).

RESTAUREERIMINE JA REKONSTRUEERIMINE

Artikel 15

Ajaloolises pargis ei tohi teha mingeid restaureerimis- ega eelkõige rekonstrueerimistöid ilma eelnevate põhjalike uuringuteta, millega tuleb tagada, et töid tehakse teaduslikest põhimõtetel. Vajalikud abinõud hõlmavad köike alates väljakaevamistest ning lõpetades dokumentide kogumiseni vastava pargi ning teiste samalaadsete parkide kohta. Uuringute põhjal tuleb ette valmistada projekt, mille peavad enne tööde alustamist läbi vaatama ja heaks kiitma vastava ala asjatundjad.

Artikel 16

Restaureerimisel tuleb arvestada pargi ajalooliste arengu-etappidega. Põhimõtteliselt ei tohiks ühtegi perioodi eelista teisele, välja arvatud erijuhtudel, kui pargi teatavad osad on kahjustatud või hävinud nii ulatuslikult, et park otsustatakse rekonstrueerida looduses säilinud jälgede või vaieldamatute dokumentaalsete töendite alusel. Selliseid rekonstruktsioonitöid võib teha eelkõige nendes pargiosades, mis paiknevad selles asuvate ehitiste vahetus läheudes, et tuua esile nende kujunduse kokkukuuluvust.

Artikel 17

Kui park on täielikult kadunud või kui on olemas vaid oletuslikke tõendeid tema ajaloole etappide kohta, ei saa rekonstruktsiooni pidada ajalooliseks pargiks.

KASUTAMINE

Artikel 18

Kuigi ajalooline park on kujundatud selleks, et olla üldusuole avatud, peab külastajate arv olema piiratud vastavalt pargi suurusele ja koormustaluvusele, et oleks võimalik hoida tema füüsilist seisundit ja kultuurilist sõnumit.

Artikel 19

Ajalooline park on oma olemuselt ja eesmärgilt rahulik paik, mis on loodud inimestevaheliseks suhtlemiseks, vaimuse ja looduse tunnetamiseks. Pargi igapäevase kasutuse selline mõistmine vastandub pargi kasutamisele nendel harvadel juhtudel, kui seal korraldatakse pidulikke üritusi. Seepärast tuleks selgelt määratleda tingimusel ajaloolise pargi selliseks kasutamiseks, et iga seesugune pidustus iseenesest võimendaks pargi visuaalset mõju, selle asemel, et seda moonutada või kahjustada.

Artikel 20

Kuigi ajaloolised pargid võivad sobida vaikseteks igapäevasteks harrastusteks, tuleb vajadusel nende naabrusse luua eraldi alad aktiivsete ja hoogsate mängude ja sportimise tarvis. See võimaldab rahuldada avalikkuse vajadusi, ilma et kahjustataks parkide ja maastike säilitamist.

Artikel 21

Aastaaegadest tulenevad hooldamis- ja säilitamistöid ning pargi algupärasuse taastamisele suunatud lühiajalisi töid tuleb alati eelistada pargi avalikule kasutamisele. Pargi iga-sugune külustumine peab olema korraldatud nii, et oleks tagatud paiga ajaloolise vaimu sälimine.

RESTORATION AND RECONSTRUCTION

Art. 15.

No restoration work and, above all, no reconstruction work on an historic garden shall be undertaken without thorough prior research to ensure that such work is scientifically executed and which will involve everything from excavation to the assembling of records relating to the garden in question and to similar gardens. Before any practical work starts, a project must be prepared on the basis of said research and must be submitted to a group of experts for joint examination and approval.

Art. 16.

Restoration work must respect the successive stages of evolution of the garden concerned. In principle, no one period should be given precedence over any other, except in exceptional cases where the degree of damage or destruction affecting certain parts of a garden may be such that it is decided to reconstruct it on the basis of the traces that survive or of unimpeachable documentary evidence. Such reconstruction work might be undertaken more particularly on the parts of the garden nearest to the building it contains in order to bring out their significance in the design.

Art. 17.

Where a garden has completely disappeared or there exists no more than conjectural evidence of its successive stages a reconstruction could not be considered an historic garden.

USE

Art. 18.

While any historic garden is designed to be seen and walked about in, access to it must be restricted to the extent demanded by its size and vulnerability, so that its physical fabric and cultural message may be preserved.

Art. 19.

By reason of its nature and purpose, an historic garden is a peaceful place conducive to human contacts, silence and awareness of nature. This conception of its everyday use must contrast with its role on those rare occasions when it accommodates a festivity. Thus, the conditions of such occasional use of an historic garden should be clearly defined, in order that any such festivity may itself serve to enhance the visual effect of the garden instead of perverting or damaging it.

Art. 20.

While historic gardens may be suitable for quiet games as a daily occurrence, separate areas appropriate for active and lively games and sports should also be laid out adjacent to the historic garden, so that the needs of the public may be satisfied in this respect without prejudice to the conservation of the gardens and landscapes.

Art. 21.

The work of maintenance and conservation, the timing of which is determined by season and brief operations which serve to restore the garden's authenticity, must always take precedence over the requirements of public use. All arrangements for visits to historic gardens must be subjected to regulations that ensure the spirit of the place is preserved.

Artikel 22

Kui park on ümbritsetud müüriga, ei tohi seda lammutada, ilma et oleks kaalutud selle köiki võimalikke tagajärgi, mis võivad muuta pargi atmosfääri ja mõjutada tema säilitamist.

ÕIGUSLIK JA HALDUSLIK KAITSE

Artikel 23

Vastutavate ametiisikute kohustus on võtta pädevate ekspertere kaasabil asjakohaseid õiguslike ja halduslike meetmeid ajalooliste parkide uurimiseks, dokumenteerimiseks ja kaitseks. Ajalooliste parkide kaitse peab olema korraldatud maakasutusplaanide kaudu ning üld- ja detailplaneeringute dokumentatsioon peab selgelt viitama vastavatele kaitsesätetele. Samuti on vastutavate ametiisikute ülesandeks korraldada pädevate ekspertide abiga ajalooliste parkide hooldamise, säilitamise, restaureerimise ning vajadusel ka rekonstruktsioonide rahastamist.

Artikel 24

Ajalooline park kuulub kultuuripärandi hulka, mille säilimine nõuab tema iseloomust tulenevalt koolitatud asjatundjate suurt ja pidevat hoolt. Seetõttu tuleb tagada vastava pädevusega isikute – ajaloolaste, arhitektide, maaistikuarhitektide, aednikide ja botaanikute – ettevalmistamine. Samuti tuleb tagada hooldamiseks ja taastamiseks vajamineva taimmaterjali kasvatamine.

Artikel 25.

Ajalooliste parkide vastu tuleb äratada huvi kõikvõimalikel viisidel, mis rõhutavad parkide väärust kultuuripärandina, soodustavad nende hindamist ja suurendavad teadmisi parkide kohta. Selleks võivad olla teadusuuringute edendamine; rahvusvaheline informatsiooni vahetamine ja levitamine; trükkiväljaanded, sealhulgas populaarteaduslikud; parkide külastamise soodustamine sobiva kontrolli all ning meedia kasutamine, et tõsta teadlikkust looduse ja ajaloolandi austamise vajalikkusest. Kõige väljapaistvamad ajaloolised pargid esitatakse maailmapärandi nimekirja kandmiseks (The World Heritage List).

TÄHELEPANU

Eeltoodud soovitused on kohaldatavad maailma kõikidele ajaloolistele parkidele.

Käesolevale hartale võidakse lisada eri liiki parke käsitlevaid sätteid koos nende pargiliikide lühikirjeldustega.

Art. 22.

If a garden is walled, its walls may not be removed without prior examination of all the possible consequences liable to lead to changes in its atmosphere and to affect its preservation.

LEGAL AND ADMINISTRATIVE PROTECTION

Art. 23.

It is the task of the responsible authorities to adopt, on the advice of qualified experts, the appropriate legal and administrative measures for the identification, listing and protection of historic gardens. The preservation of such gardens must be provided for within the framework of land-use plans and such provision must be duly mentioned in documents relating to regional and local planning. It is also the task of the responsible authorities to adopt, with the advice of qualified experts, the financial measures which will facilitate the maintenance, conservation and restoration, and, where necessary, the reconstruction of historic gardens.

Art. 24.

The historic garden is one of the features of the patrimony whose survival, by reason of its nature, requires intensive, continuous care by trained experts. Suitable provision should therefore be made for the training of such persons, whether historians, architects, landscape architects, gardeners or botanists. Care should also be taken to ensure that there is regular propagation of the plant varieties necessary for maintenance or restoration.

Art. 25.

Interest in historic gardens should be stimulated by every kind of activity capable of emphasizing their true value as Part of the patrimony and making for improved knowledge and appreciation of them: promotion of scientific research; international exchange and circulation of information; publications, including works designed for the general public; the encouragement of public access under suitable control and use of the media to develop awareness of the need for due respect for nature and the historic heritage. The most outstanding of the historic gardens shall be proposed for inclusion in the World Heritage List.

NOTA BENE

The above recommendations are applicable to all the historic gardens in the world.

Additional clauses applicable to specific types of gardens may be subsequently appended to the present Charter with brief descriptions of the said types.